

Lietuvos slaugos specialistų organizacijai – 25-eri

Danutė Margelienė

Lietuvos slaugos specialistų organizacijos prezidentė

2017 m. gruodžio 13 d. buvo iškilmingai paminėtas Lietuvos slaugos specialistų organizacijos (LSSO) 25 metų jubiliejus. Ilgas ir prasmingas kelias prasidėjo 1992 m. gruodžio 19 d., kai Vilniuje vykusiame I-ajame Lietuvos slaugos specialistų kongrese buvo įkurta Lietuvos slaugos specialistų organizacija. Jos vadove tapo Aldona Čiočienė su komanda – Arūnu Biručiu, Polionija Bilinskiene, Danuta Baranovskaja, Virginija Repečkiene, Audrone Žaliene. Buvo įkurti pirmieji organizacijos teritoriniai skyriai: Vilniuje (skyriaus direktorė Birutė Daugirdienė), Panevėžyje (direktorė Laimutė Kuodienė), Kaune (direktorė Janina Ivaškevičienė), Šiauliuose (direktorė Irena Jatulienė), Klaipėdoje (direktorė Ona Mitalienė).

Pradžia nebuvo lengva, nes teko susidurti ir su pasipriešinimu, vidiniais nesutarimais, išoriniais trukdžiais. Tačiau ilgainiui įgyta patirtis ir darbas atnešė konkrečių rezultatų. Didelę įtaką LSSO veiklos bei struktūros tobulėjimui padarė 1993–1994 m. įgyvendintas Lietuvos slaugos specialistų organizacijos ir Danijos slaugytojų organizacijos projektas. Finansuojant Danijos slaugytojų organizacijai, 1993 m. rugsėjį buvo įkurtas LSSO organizacinis sekretoriatas, surengti mokymai LSSO nariams. Šis projektas padėjo organizacijai sustiprėti iš vidaus bei pasiruošti tinkamai atstovauti slaugytojams tarptautiniu lygiu.

1994 m. kovą LSSO buvo priimta į Tarptautinę slaugytojų tarybą, o 1996-aisiais tapo tikrąja Europos slaugytojų asociacijų federacijos (anuomet – Nuolatinio Europos Sąjungos slaugos komiteto) nare. 1995 m. vasarį įvykusiame neeiliniame II LSSO kongrese vieningai pritarta naujam LSSO statusui: iš visuomeninės organizacijos ji tapo profesine sąjunga, įgydama visas profesinės organizacijos teises bei pareigas. LSSO prezidente išrinkta Aldona Čiočienė, viceprezidentais – Birutė Daugirdienė ir Juozas Bukelis.

Pagrindinė LSSO veikla buvo plėtojama dviem kryptimis: organizacinės veiklos tobulinimo ir slaugytojų profesijos vystymo. 1995–1999 m. išplėsta organizacijos struktūra. LSSO sudėtyje įkurti Telšių (direktorė Danutė Margelienė), Alytaus (direktorė Janina Aukštuolienė), Utenos (direktorė Vilija Jurkuvienė), Marijampolės (direktorė Ilona Palukaitienė) bei Tauragės (direktorė Stanislava Bajorinienė) skyriai. Slaugytojų kvalifikacijai tobulinti organizacijoje įkurtos bendruomenės, reabilitacijos, chirurgijos bei hemodializės slaugos specialistų draugijos.

LSSO atstovai dalyvavo visuomeniniuose renginiuose, dir-

bo tuo metu įsteigtose komisijose bei komitetuose, prisidėjo prie personalo politikos formavimo. Kad slaugos pertvarka vyktų sistemingai, LSSO pasiūlė Sveikatos apsaugos ministerijai parengti slaugos mokslo bei praktikos raidos strategiją. 1997 m. sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo patvirtinta darbo grupė, kuri parengė tokio pobūdžio strateginį projektą. LSSO lyderių iniciatyvų ir veiklos dėka buvo sukurtos specifinės LSSO vidinės strategijos: Narystės plėtros, Profsąjungos atstovaujančiųjų mokymo, Narių profesinio švietimo, Slaugytojų nedarbo mažinimo, Slaugytojų darbo ir profesinių sąlygų analizės bei sprendimo būdų, Narių padrašinimo.

LSSO iniciatyva buvo parengtas Slaugytojo profesinės etikos kodeksas, Bendruomenės slaugos projektas. Taip pat LSSO aktyviai dalyvavo rengiant Medicinos normas – standartus, kurie itin svarbūs slaugos praktikai reglamentuoti: Bendrosios praktikos slaugytojo, Vyriausiojo ir vyresniojo slaugytojo-slaugos administratoriaus, Bendruomenės slaugytojo, Psichikos sveikatos slaugytojo, Anestezijos ir intensyviosios terapijos slaugytojo, Vaikų slaugytojo, Akušerio medicinos normas.

LSSO aktyviai stengiasi dalyvauti slaugos praktikos pokyčių procesuose, prisideda prie Sveikatos apsaugos ministerijos darbo grupių veiklos, lankosi asmens sveikatos priežiūros įstaigose, bendrauja su slaugytojais ir kitais sveikatos priežiūros specialistais. Reformuojant sveikatos priežiūros sistemą, LSSO prezidentė Aldona Čiočienė Sveikatos apsaugos ministerijai teikė siūlymus paslaugų finansavimo, darbuotojų perkvalifikavimo, kompetencijų plėtros ir efektyvaus resursų panaudojimo klausimais. Vienas pagrindinių slaugytojų veiklą reglamentuojančių įstatymų, kurio atsiradimo ir patvirtinimo aktyviai siekė ir kurį rengiant dalyvavo LSSO, – Slaugos praktikos įstatymas (2001 m.) ir su juo susiję poįstatyminiai teisės aktai. Šis įstatymas slaugytojo profesiją pakėlė į naują, savarankišką, teisiškai reglamentuotą profesijos lygmenį.

Atsiradus poreikiui, LSSO sudėtyje buvo įsteigtos naujos specialybių draugijos: slaugos administratorių, psichikos sveikatos slaugytojų, vaikų slaugytojų.

Bėgant laikui, slaugytojai tapo vis stiprėjančia profesine ir socialine jėga. Pokyčių laikotarpiu, reformuojant sveikatos priežiūros sistemą, ne kartą kilo grėsmė slaugos profesijos darbuotojams netekti darbo, dirbti viršvalandžius, susidurti su nereguliuotais ir neadekvačiais darbo krūviais. Slaugytojų darbo ir socialinės problemos profsąjungą vertė ieškoti

vis naujų sprendimo būdų. LSSO Direktorių taryba kartu su slaugos praktikais nuolat analizuoja slaugytojų problemas asmens sveikatos priežiūros įstaigose, stengiasi rasti naujų sprendimų ir apginti dirbančius slaugytojus.

LSSO vadovybė ir LSSO nariai skyriuose pradėjo aktyvią socialinio dialogo vystymo kompaniją. Socialinio dialogo objektu tapo derybos dėl kolektyvinių sutarčių pasirašymo įstaigose, slaugytojų darbo krūvių reglamentavimo klausimai, darbo užmokesčio didinimo galimybės, slaugytojų nedarbo mažinimas.

2004 m. LSSO VI kongreso metu LSSO viceprezidentais buvo išrinkti Danutė Margelienė ir Olga Riklikienė.

2005 m. LSSO tapo Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos (LPSK) nare.

2008 m. LSSO vadovybėje vyko planuoti pokyčiai: organizacijos steigėja ir ilgametė prezidentė Aldona Čiočienė pasitraukė iš LSSO vadovo pareigų ir profsąjunginės veiklos į užtarnautą poilsį. Pasikeitė LSSO biuro komandos sudėtis. LSSO VII kongreso metu organizacijos prezidentė išrinkta Danutė Margelienė, viceprezidentais – Aušra Volodkaitė ir Aistė Raulušaitienė. LSSO vadovei Aldonai Čiočienei už ilgametį darbą, patirtį, nuveiktus prasmingus darbus ir atsidavimą organizacijai Direktorių Tarybos sprendimu buvo suteiktas LSSO Garbės pirmininkės vardas.

Naujajai LSSO komandai teko sutelkti jėgas ir dirbti ypač sunkiu periodu. 2009 m. pradžioje Direktorių tarybos posėdyje buvo patvirtinta LSSO vadovybės sukurta Sunkmečio išgyvenimo strategija. Buvo sumažintos organizacinės veiklos išlaidos, tačiau ir toliau pagrindiniu veiklos prioritetu išliko būtinybė atstovauti ir ginti slaugytojus sunkmečio metu, užtikrinti teisingas paslaugas.

2009 m. šalyje pradedama nauja sveikatos priežiūros sistemos pertvarka. LR sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo sudaryta Nuolatinė darbo grupė slaugytojų problemoms spręsti. Jos veikloje dalyvavo įgalioti Sveikatos apsaugos ministerijos atstovai ir LSSO vadovai.

2009 m. LSSO ekspertai dalyvavo atnaujinant Slaugos

praktikos įstatymą, buvo atnaujinamos medicinos normos, susijusios su slaugytojų praktinės veiklos reglamentavimu bei kompetencijų plėtra.

2010 m. rudenį LSSO organizavo informacinę akciją „Gana skurdinti slaugytojus“. Ši akcija atkreipė deramą dėmesį į slaugos profesiją ir būtinybę spręsti slaugos praktikos problemas, siekti darbuotojų ir pacientų gerovės.

2010 m. spalio 27 d. LR Seimo Sveikatos reikalų komitetas priėmė sprendimą Dėl slaugytojų darbo krūvio ir apmokėjimo tvarkos. LSSO vadovai ir skyrių direktoriai stebi, analizuoja ir vertina, kaip vykdomas sprendimo įgyvendinimas. LSSO nuolat organizuoja susitikimus su slaugytojais, švietimo renginius nariams. Nariai mokomi derybų meno, raginami ginti savo teises, skatinami aktyviai dalyvauti profsąjunginėje veikloje. LSSO atstovai dirbo Sveikatos apsaugos ministerijos sudarytoje darbo grupėje dėl slaugytojų darbo krūvių reglamentavimo. 2012 m. LR sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo patvirtintas Slaugytojų darbo krūvio nustatymo tvarkos aprašas, kuris iš dalies tenkina slaugytojų lūkesčius ir yra pirmas žingsnis reglamentuoti slaugytojų darbo krūvius asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

Atstovaudama slaugos ir slaugytojų interesams, LSSO prezidentė dalyvavo Lietuvos Nacionalinės sveikatos sistemos Trišalės tarybos steigimo ir veiklos planavimo darbuose 2013 m.

2013 m., siekiant mažinti darbų saugos pažeidimus įstaigose, LSSO atstovai kartu su Valstybinės darbo inspekcijos darbuotojais dalyvauja įstaigų tikrinimo procesuose. Vertinant psichikos sveikatos slaugytojų darbo aplinkos poveikį sveikatai, saugumui, gyvenimo ir teikiamų paslaugų kokybei, organizuotas LSSO Psichikos sveikatos slaugytojų draugijos Forumas. Priimta Forumo rezoliucija, kuri pateikta Sveikatos apsaugos ministerijai ir LR Seimui.

LSSO lobistinės veiklos pastangomis 2015 m. LR SAM įsteigta LR Nusipelnusio Slaugytojo nominacija ir vardas.

LSSO veda slaugą ir slaugytojus į rytdieną. Kokia ji bus – priklauso nuo slaugytojų noro, valios, solidarumo, vienybės ir bendro darbo organizacijoje.

Slaugytojams reikia gero lyderio

Aldona Čiočienė

Pirmoji Lietuvos slaugos specialistų organizacijos prezidentė

Sutikdama Lietuvos slaugos specialistų organizacijos (toliau – LSSO) 25 metų jubiliejų, norėčiau pasakyti ačiū visiems savo gyvenime sutiktiems žmonėms, kurie žodžiu, dovana, darbais, pavyzdžiais prisidėjo prie gerų slaugos permainų. Ačiū jums visiems, kad dabar esate, kad saugote organizaciją kaip savo švyturį. Atsiminkite, kad ir kas ką kalbėtų, kad Jūsų darbas yra sunkus, kad reikia jį įvertinti pinigine išraiška, ta-

čiau jis ir liks sunkus. Kad ir kiek ir už kiek jūs dirbtumėte, jis vis tiek liks labai sunkus, reikalaujantis viso jūsų gyvenimo, širdies, atsidavimo ir pagarbos žmogui, kuris atėjo prašyti jūsų pagalbos.

Kartais slaugytojai, kurie yra ne organizacijos nariai, pasako: „O ką gi duos arba davė organizacija?“ Ji labai daug davė ir duos, bet tai priklauso nuo pačių slaugytojų. Jos gali kur-